

Gerd: -Jeg har hatt et langt og godt liv

Side 2-3

Karin og Falko trives som klokkere – nå forslår de flere kveldsgudstjenester

Side 4-5

Emil elsker livet som togpendler

Side 18-19

DOMKIRKEN I SENTRUM

VINTER OG VÅR 2020

“Domkirken er monumental”

- Domkirken er et landemerke som definerer byen. Den er monumental, sier Lars Ole Klavestad (bildet) som har reist bispedømmet rundt og fotografert kirker. 700 bilder er samlet i hans bok “Kirker i landskapet”.

Side 12 og 13

“Vi arbeider hardt for å bli flere aksjonister”

Besteforeldrene i Østfold har våknet. Ulla Kolstad (t.v.) og Elisabeth Golding er glødende engasjert i klimakampen.

Side 9 og 10

Stor festivitas i Domkirken da Borg bispedømme feiret 50 år i fjor. Foto: Klavestad

Jeg vil takke livet!

- Jeg var født tre måneder for tidlig. Det var ingen selvfølge at jeg skulle vokse opp, sier Gerd Lillesi Rønstad.

Jeg møter henne en søndag morgen like før gudstjenesten. Hun har nettopp ankommet i drosje. Nå er hun på vei opp langs utsiden av Domkirken for å gå inn handicapinngangen med rullatoren sin. Jeg åpner, og vi veksler noen ord.

---

*Tekst: Emil Skartveit
Foto: Erling Omvik*

Vi fortsetter samtalen på kirkekaffen. Jeg skjønner at jeg møter en kvinne som i løpet av livet har møtt noen utfordringer. En fortelling jeg ønsker at andre få et glimt av. Vi har noe å lære om Gerds livsmot, livsutfordringer og menneskeverd.

En skoese med bomull

Gerd Lillesi Rønstad er født tredje februar i 1936. Tre måneder for tidlig. Vekta var 1250 gram og lengden enten 22 eller 32 cm. Gerd husker ikke helt presist når vi noe senere sitter og prater i leiligheten hennes. Bitteliten er hun uansett.

- Det var ingen selvfølge at det skulle gå bra. Men legen trøstet mamma med at «hun skriker like mye som de andre og suger på totten, så dette skal nok gå bra.»

Det bittelille barnet ble anbragt på en radiator i en skoese med bomull. En av pleierne som ikke visste om Gerd, var sikker på at lyden av den lille nyfødte som pep, var en fugl som hadde forvillet seg inn i rommet.

Det gikk bra med Gerd. Den lille jenta vokste til vanlig størrelse og var

klar for livet. Hun fikk ikke flere søsken. Mor som var født i 1901, var allerede godt voksen da Gerd kom. Det at far var hvalfanger gjorde det heller ikke enklere. Da krigen brøt ut, var han ute og seilte og måtte gå til nøytral havn. Det ble England.

Først i 1945, etter krigens slutt, så de tre hverandre igjen.

- Det var rart å se far etter så mange år. Men samtidig var jeg kry av hans uniform.

Sønnen Oscar

Gerd blir voksen og finner seg sin egen sjømann. Rolf Rønstad fra Aukra hadde vært maskinsjef og seilt under Wilhelmssen. De to ønsker seg barn, men kan ikke få selv og tenker på å adoptere. Men siden Rolf er sjømann sier adop-

Det aller første bildet av Gerd.

Bilde av Gerd i skole-alder.

- Jeg glemmer ikke da vi hentet Oscar.

sjonskontoret i første omgang nei. Det ble til slutt et ja.

- Jeg glemmer ikke da vi var og hentet Oscar. Han la seg inntil far og satte pekefingeren på haka hans. Det var nok litt uvant å se en mann med skjegg. De første dagene hjemme brukte jeg en hvit frakk for at det ikke skulle oppleves så uvant for ham.

Det den lille familien ikke visste, var at Oscar ikke var helt som andre barn. Han var autist.

- Vi fikk etter hvert høre fra barnehagen at han var litt sen og at vi burde få sjekket det ut.

Oscar fikk diagnosen i fem års alderen. Gerd smiler.

- Selv om han har et handikap som dette, er det ikke noe i veien med topplokket. Han var et smart barn.

Gerd er ikke bitter. Noen mente de burde byttet barnet tilbake.

Det er når hun sier dette, at jeg aner et temperament, en livsvilje som ikke gir seg så lett.

- De som sa det, regnet seg i tillegg som kristne.

- Hva har dere lært av dette?

- Å sette pris på hverandre. Å ha ømhet for hverandre. Forholdet mellom oss kunne ikke vært bedre.

Gerd er tindrende klar på en ting:

- Jeg er veldig glad for at vi fikk Oscar. Han har lært oss så mye.

Holdt hånda over meg

Gerd Lillesi Rønstad har vært en aktiv dame hele sitt liv. En av de store interessene hennes er opera. I nesten 20 år arrangerte hun turer til Oslo. Begynte i den gamle operaen og ble med over i den nye.

- Det er en fantastisk akustikk i den nye operaen.

Selv om Gerd ikke lenger arrangerer turer, er hun med så ofte hun kan. Hun drar fram en oversikt over våren 2020

og viser seks forestillinger hun skal få med seg. Ikke bare på operaen. Andre steder også.

- I tillegg har jeg skrevet meg opp på en tur til København.

I de siste årene har også kirken blitt et viktig sted for Gerd.

- Etter at mannen min døde i 2010, ringte sogneprest Jon Albert Ihlebæk som hadde hatt begravelsen. Han lurte på om jeg ville hjelpe litt til med servering under onsdagsmiddagene i kirka. Jeg var med der i ett år.

Der ble Gerd kjent med, og glad i, menighetens diakon Ann Christin Nicolaysen og har gått jevnlig på gudstjeneste siden den gang.

- Jeg var nylig på en Taizé-gudstjeneste i Domkirken. Det var så vakkert. Fredfullt og mildt. Det er så godt å bare sitte og høre musikken. For Gerd handler det ikke om mye eller lite tro.

- Vi blir ikke målt på om vår tro er stor eller liten. Det skifter etter hvordan dagene her. Men jeg opplever at det er en som holder hånda over meg. Jeg har ikke noe å være sur for. Alle har sine tunge stunder. Jeg ber aftenbønn hver kveld og takker for dagen som har gått. Når jeg ser meg tilbake vil jeg si det med sangen: Jag vil tacka livet som gett mig så mycket»

Gerd Lillesi Rønstad trives på gudstjeneste i Domkirken.

“Vi blir ikke målt på om vår tro er stor eller liten”

Gerd Lillesi Rønstad

Tenåringene leser

Falko Ubbens og Karin Holmquist tenker gjerne høyt om utfordringen om å få flere unge til kirken. – Vi trenger flere gode fellesskap og kveldsmesser som oppleves mer avslappende enn en vanlig gudstjeneste, sier tenåringene.

Karin og Falko trives i klokkerrollen i vår kirke

Tre tenåringer har nå rollen som klokker i Domkirken, Falko Sjorderek Ubbens samt søstrene Karin og Selma Holmquist.

Tekst: Emil Skartveit

Foto: Erling Omvik

Vi møter to av dem, Falko og Karin, til en liten samtale en ettermiddag like før jul. Våre klokkere er ansatt i lønnete deltidsstillinger.

Karin er 17 år, bor i Bydalen og går i andre klasse på Kirkebakken videregående i Moss, med dans som fordypning. I tillegg synger hun i Domkirkens jentekor og danser på kulturskolen. Hun spilte fotball før, men sluttet. Det ble rett og slett ikke tid til alt sammen.

Falko er 19 år og går i tredje klasse på Hans Nielsen Hauge. Han er født og oppvokst i Norge, men begge foreldre er tyske. På spørsmål om han kjenner seg mest som tysk eller norsk, svarer han:

– Etnisk sett er jeg tysk, kulturelt sett er jeg norsk.

Falko er glad i språk, snakker i tillegg tysk, engelsk og fransk flytende. Aberet med å ikke ha et klart førstespråk er at han lett blander ord og uttrykk eller bruker utgåtte og gammeldagse ord.

“Ringer ikke i klokkene”

I kirkerommet er klokkeren i hvit fotside kjortel. Karin forteller mer om oppgavene under en gudstjeneste:

– Vi ringer ikke i klokkene som navnet vårt kanskje sier at vi gjør, men vi bærer korset og leder inngangsprosesjonen. Så sitter vi i kirkekorset og styrer lyden. Vi leser samlingsbønner, leder

teksten

lesningen av trosbekjennelsen og minnes de døde.

Falko: - I tillegg leser vi også bibeltekstene de gangene det ikke er en frivillig som leser.

– *Det er en spesiell oppgave, er det ikke?*

– Det er nok ikke alle som ville gjort det, eller som det passer for, svarer Karin.

– Jeg har vært ganske mye i kirkerommet, sunget på gudstjenester, så jeg vet hva en gudstjeneste skal inneholde.

Falko legger til:

– En del av mine venner er ganske sekulære, så jeg får noen blikk når jeg forteller det. Men de jeg kjenner fra kirken synes det er kult.

Et sted å samles

– *Hva betyr kirken for dere?*

Falko: - Kirken betyr jo egentlig forsamling. Det er et begrep som passer godt. Mennesker som samles for å ha det fint sammen, oppleve noe som er bra.

Karin: - Det er deilig å komme i kirken hvor det er et veldig godt fellesskap. Jeg føler meg avslappet her.

– *Hvorfor er det så få unge mennesker på gudstjenester?*

Falko mener det er et stigma rundt det å gå i kirken for unge mennesker.

– Det er som å henge med gamle mennesker. Falko mener samtidig at religionsundervisningen altfor ofte er for dårlig.

Vi må ikke bare være opptatt av «at det står i bibelen», men også vise til forvalteransvaret vi har som kirke, at det er en del av troen.

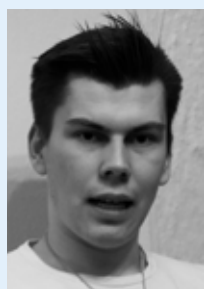
Karin: - Det er mange som er redde for å ikke tro nok, du må jo tro at Jesus gikk på vannet. For meg handler troen like mye om å vise omsorg for hverandre.

Begge peker på behovet for gode fellesskap og kveldsmesser som oppleves mer avslappende enn en vanlig gudstjeneste. Det tror de må til om ungdom og unge voksne skal komme på gudstjenester.

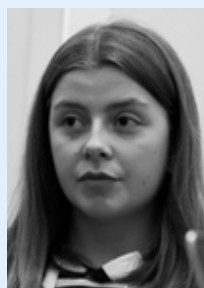
– *Nevn en favorittsalme?*

Karin bruker ikke lang tid. Erik Byes vaker «Blå salme». Falko vet hvilken han vil velge, men husker ikke tittelen med den gang. Så kommer det.

– «Laudate omnes gentes», det var helt spesielt å synge den i Taizé i Frankrike med tusenvis av unge folk fra hele verden.

Falkos favorittsalme "Laudate omnes gentes".

Karins favorittsalme Erik Byes "Blå salme."

Samtalegruppe om kristen tro

Den nyvalgte menighetsrådslederen Kristin Fauske Wenstøb inviterer til samtale om bibeltekster i Domkirkekjelleren utover våren. Det serveres lett mat, for eksempel en suppe. Deretter er det samtale om en valgt tekst.

Bruk kjellerinngangen. Vi samles kl 20 på følgende mandager: 3. februar, 2. og 30. mars, 27. april og 25. mai. Ta gjerne kontakt med Kristin F Wenstøb, tlf 971 76 227 eller e-mail kristin_fauske@hotmail.com

Hjertebønn i kapellet

Siste torsdag i måneden er det Hjertebønn i Domkirken. Vi synger en salme, leser en inspirasjonstekst, puster ut i små stillhetsintervaller og feirer nattverd. Freddy Fjellheim leder stillhetshalvtimen sammen med en prest. Følg med på Domkirkens Facebook- og nettside for nærmere datoer.

Hermansen på kjellerkveld i februar

Første kjellerkveld i vårsemesteret er tirsdag 4. februar kl 19. Alexander Hermansen deltar under temaet: «På kryss og tvers i livet og skjærgården – livet er et hav.» - Han lover også et skråblikk på kirken.

Andakter på sykehjem og bosenter

Domkirken betjener Omsorgsboligene på Fjeldberg og +Huset Holmen med andakt, sang og musikkstunder hver onsdag. Fjeldberg kl 1145-1215 og +Huset kl 1245-1315.

Skaperverkets dag på Brottet

Søndag 7. juni blir teater-scenen Brottet på Vesterøy arena for kirkelig fellesgudstjeneste på Skaperverkets dag. Miljø-samlingene har pågått hvert år fra 2008, på Isegran og i Gamlebyen.

HER FOR deg

Ellen, Ulf, Cathrine, Bjørnar, Terje, David, Jarle

Borge Begravelsesbyrå
Ellen Margareth Bye
Tlf. 69 34 53 35
Biveien 21, 1658 Torp
emargarb@online.no

Fredrikstad Begravelsesbyrå
Kjernet/Johansen Etabl. 1885
Telefon hele døgnet: **69 31 30 62**
Veumveien 51, 1613 Fredrikstad
www.fredrikstadbeg.no
E-post: post@fredrikstadbeg.no

Ønsker flere møtesteder der

Vi må spørre oss selv hvordan gudstjenestene i Domkirken bør være.

Tekst: Emil Skartveit

Foto: Erling Omvik

Det er et av temaene som nyvalgt leder Kristin Fauske Wenstøb og det nye menighetsrådet har satt på dagsorden.

Rådet, som ble valgt i fjor høst, består av åtte faste medlemmer og fem vara-medlemmer. Kirkens sokneprest har fast plass i rådet.

Kristin Fauske Wenstøb er 47 år, ekte fredrikstad-jente med oppvekst på Begby, gift og har to barn sammen med ektefellen Bengt Morten Wenstøb. Kristin er utdannet innen økonomi og barnevern og arbeider i dag som studentrådgiver på Høyskolen i Østfold.

Den ferske lederen har allerede sittet to perioder i rådet. En travel hverdag til tross, Kristin er interessert i hva som skjer i kirken og ønsker å være med å påvirke.

- Hva tenker du om rollen som menighetsrådsleder?

- Jeg må innrømme at jeg er litt ambivalent og foreløpig ikke helt komfortabel med rollen. Men det går seg nok til etter hvert. Jeg har heldigvis vært med så lenge at jeg kjenner godt til virksomheten.

Kristin F. Wenstøb er valgt til ny leder for Menighetsrådet.

Hva setter du mest pris på ved Domkirken?

- Jeg er veldig glad i det sakrale. Når du kommer inn i kirken, blir du en del av en tradisjon som er mye større enn deg selv. Det handler ikke bare om her og nå. Tiden står litt stille. Her har generasjoner kommet og gått. Og vil fortsatt gjøre det.

Kristin peker også på Domkirkens rolle som bispesete.

- På mange måter er Domkirken prostiet og bispedømmets førstekirke. Den er veldig synlig i bybildet, du ser den nesten fra hele byen, samtidig som du hører klokken.

- Hva vil det nye menighetsrådet jobbe med i 2020?

- Blant annet noe som på fint kalles «gudstjenestens lokale grunnordning.» Hver menighet har en lokal grunnordning som er lokalkirkens liturgi. Vi må spørre oss selv hvordan vi vil at gudstjenesten i Domkirken skal være. For selv om det legges sentrale føringer fra Kirkerådet, kan vi som menighet gjøre noen egne

Bildet til venstre: God stemning rundt bordet i menighetsrådet. Fra venstre Geir Hardeng, Kristin F. Wenstøb, Emil Skartveit (rådets sekretær) og Anders Tangen.

Bildet over: Det nye menighetsrådet. Bak fra venstre Kristin F. Wenstøb, Jon A. Ihlebæk, Cecilia Berg, Kari N. Omvik, Ingunn Skaarberg og Geir Hardeng. Foran:

Emil Skartveit, Anders Tangen, Tor-Jørgen Andersen og Marit K. Jansson. Ikke til stede: Alice Berg, Christin Solheim, Laura Pollard, Marianne U. Øverland og Jan H. Lund.

vi kan snakke om troen

valg. Blant annet handler det om melodier til de ulike gudstjenesteledene.

Kristin har i flere år også brent for å ha bibelgrupper. – Dette er noe jeg ønsker vi skal få til i året som vi er inne i. En bibelgruppe er et litt mer uformelt møtested enn gudstjenesten. Vi trenger begge deler, men jeg er opptatt av å skape arenaer der vi kan snakke sammen om troen.

- Når du ser deg tilbake om fire år, hva håper du har skjedd?

- Jeg håper vi er en kirke i vekst. Jeg håper at vi får se flere unge voksne i kirkebenkene, at de «vanlige gudstjenestene» når enda flere, og jeg håper vi har eta-

blert bibelgrupper.

- Hvordan skal vi komme dit?

Kristin blir taus et lite øyeblikk.

- Det var det da ... Jeg har ikke rukket å tenke så mye på det ennå.. Vi må begynne i det små og ikke gape over for mye på en gang. Være tålmodige. Om vi mislykkes en gang, er det ikke dermed sagt at vi ikke lykkes neste gang.

Og midt i arbeidet som leder, midt i sine drømmer for Domkirkens arbeid og utvikling står troen på Gud som holder rundt Kristin når det blir tungt.

- Han er en trygghet i mitt liv som er tilstede uansett hva det skulle være, sier Kristin Fauske Wenstøb.

FAKTA OM MENIGHETSRAÅD

Ordningen med menighetsråd er 100 år. Selv om svært mye er endret, har rådet fortsatt oppgaver i tråd med Kirkelovens kapittel 1, paragraf 9: «Menighetsrådet skal ha sin oppmerksomhet henvendt på alt som kan gjøres for å vekke og nære det

kristelige liv i soknet, særlig at Guds ord kan bli rikelig forkynt, syke og døende betjent med det, dømte gis dåpsopplæring, barn og unge samlet om gode formål og legemlig og åndelig nød avhjulpet. Menighetsrådet har ansvar for at kirkelig undervisning, kirkemusikk og diakoni innarbeides og utvikles i soknet»

JØLSTAD
begravelsesbyrå

Fredrikstad og omegn

 Benjamin Nordling	 Svein Åge Johansen
 Hans K. Helgesen	 Birgit Groth

Vakttelefon 69 130 130 (24t)
Farmannsgate 10

www.jolstad.no   Lokaleid Begravelsesbyrå

Her er aktivitetene for barn

Trosopplærings-aktivitetene for barn er allerede godt i gang. Vinteren og våren byr på flere spennende aktiviteter.

Samarbeidsmenighetene Gamle Glemmen, Glemmen og Domkirken er i ferd med å finne en god struktur. Menighetsbladet bringer oversikten over programmet dette halvåret:

Babysang Glemmen kirke på torsdager kl 10 til 12. For foreldre/besteforeldre med barn i alderen 0-1 år. Felles lunsj kr. 20. Ingen påmelding – kom når du kan. Den siste torsdag i måneden har vi babysangen på Glemmen sykehjem.

Oppdagerklubben Glemmen kirke, tirsdager menighetssalen fra kl 16.30 til 18.30. For barn i alderen 1. – 3 klasse.

Småbarnssang menighetssalen, onsdager fra kl 17. For barn i alderen fra 2 år.

Etter skoletid menighetssalen i Glemmen onsdager fra kl 14. For barn i alderen 4. og 5. klasse.

Familiemiddager Domkirken onsdager fra kl 16. Glemmen onsdager fra kl 16.15. For Glemmen er det påmelding til Liv Vrålstad (se listen over ansatte) innen tirsdag.

Tårnagent-helg Glemmen kirke lørdag 8. og søndag 9. februar for barn i 3. klasse. Barna får bli med høyt og lavt i kirken og løse oppgaver sammen. Avsluttes med karnevalsgudstjeneste.

Påskemysteriet Glemmen kirke lørdag 28. mars for barn i femte klasse. Tiltaket rommer alt fra «påskekrim» til «dead man walking», og selvfølgelig hyggelig samvær med prat og mat.

Kunst i katedralen Domkirken lørdag 21.mars for tweens i 6. – 8. klasse. Med kyndig veiledning i ulike kunstuttrykk får deltakerne lage sitt eget kunstverk. I år er det glassmalerier som står i fokus.

Liv Vrålstad (fra venstre), Liv Skovdahl og Hanne Aarstad med maskotene Nora, Dramadrulle og Bo.

Juleforestilling med tre maskoter

11. desember var det Urpremiere på juleforestillingen «Jeg var der» i Domkirkens kapellrom.

Manus er skrevet av trosopplærer i Domkirken, Liv Skovdahl.

Hovedpersonene var de tre maskotene Dramadrulle, Bo og Nora, som gjorde levende den store begivenheten med Jesu fødsel.

Forestillingen var gratis tilbud til barn i

førskolealder. Mange fant veien til kirken, og publikum i alder 0-80 fikk oppleve julens budskap med alle sanser godt hjulpet av kantor Torgeir Sjøvold.

- Dette ga mersmak, og plutselig kan det bli en påskeforestilling også. Følg med på våre hjemmesider. Kanskje kommer det en ny forestilling snart, sier trosopplærerne Liv Skovdahl og Liv Vrålstad.

Adventslørdag med klipp og lim

Ny vri på gamle trosopplæringstiltak ble en suksess! «Hvem bor i advent?» og «Skattkiste 3» ble slått sammen til «Klipp og lim i advent» en lørdag formiddag i Glemmen. Familier fra Glemmen og Domkirken deltok.

Bortimot 40 var samlet til adventsvandring og hobbyaktiviteter. Boller, pepperkaker, saft og kaffe gikk ned på høykant. Vi gleder oss til neste «Klipp og lim», i forkant av karnevalsgudstjenesten i Glemmen.

Aktivitet under "Klipp og lim" i Glemmen i advent.

- Vår generasjon har sløst mye, sier Elisabeth Golding (t.v.) og Ulla Kolstad, foran plakavveggen som barn og unge var med å tegne under lokallagetets første miljø-arrangement i Fredrikstad.

“Ingen tid å miste”

- Vi er en forening som vil aksjonere. Politikerne er alt for slappe i miljøspørsmål.

Tekst og foto: Erling Omvik

Elisabeth Golding og Ulla Kolstad snakker seg varme om sitt grønne engasjement. Menighetsbladet har møtt leder Elisabeth og nestleder Ulla i Besteforeldrenes Klimaaksjon (BKA), avdeling Søndre Østfold.

- Vår generasjon har sløst mye. Vi har levd i sus og dus og er fanget i vår egen luksus. Utvilsomt er vi medskyldige til elendigheten, sier Fredrikstad-damene, som gleder seg over alliansen mellom engasjerte besteforeldre og glødende ungdommer som nå løfter miljø-fanen i fellesskap.

De er så vidt ute av startblokkene. Lokallaget ble stiftet i september i fjor med

et fåtall entusiaster. I desember passerte medlemstallet 75 i Fredrikstad, Hvaler, Sarpsborg og Halden. På landsplan er det nå 3 500 besteforeldre-aksjonister.

Blant støttetroppene er ex-politikere som Kåre Willoch og Thorbjørn Berntsen.

- Vi jobber hardt for å bli enda flere, sier Fredrikstad-damene i kor.

Aksjonistene har vært synlige i sine røde hatter og synlige jakkemerker ved flere anledninger allerede.

Hva skjer med avfallet vårt?

4. november arrangerte de en aksjon i sentrum i samarbeid med Naturvernforbundet, Rebell kunstnerkollektiv og Fridays for Future. Det ble tegnet, sunget og malt, av unge og eldre. Presis klokka 18.14 tente de lys over gangbrua for å symbolisere støtte til grunnlovens miljøparagraf 112 (som gir rett til leve- og miljø).

Elisabeth Golding markerte klimaak-

sjonens støtte til bomring under snorklippingen av ny Seut-vei, og et knippe besteforeldre støttet opp om ungdomsprotesten i sentrum mot Black Friday-handelen.

Flere aktiviteter er planlagt:

10. februar arrangeres møte på Frevar. Besteforeldrene vil finne ut hva som skjer med avfallet vårt. Direktør Fredrik Hellstöm orienterer.

9. juni kommer meteorolog John Smiths til St. Croix-huset for å orientere om ”kloden og været”.

Al Gore og Greta Thunberg

- Hvorfor er dere blitt miljø-aksjonister?

Ulla: - Jeg har vært bekymret i 30 år. Det begynte med at jeg leste en sterk artikkel om drivhuseffekten i den britiske avisen The Observer i 1990. Temaet var ikke på dagsorden den gangen. Så stormet Al Gore inn på miljø-scenen tidlig

Fortsetter på neste side

på 2000-tallet. Både Gore og aktivist Greta Thunberg har inspirert meg til handling for klimaet. Etter at jeg ble bestemor, har dette blitt enda viktigere for meg. Jeg er bekymret for barnebarnas framtid.

Elisabeth: - Jeg hørte foredrag av lege, fagforfatter og bestemor Gro Nylander. Hun sa at det ikke var nok med bleieskift, barnevakt, boller, leksehjelp, gaver og ferier. Vi må løfte blikket og bidra til at kloden er god å leve på når barnebarna blir voksne. Jeg innså at jeg hadde gjort en alt for dårlig jobb med våre barn, men hadde alle muligheter til å gi våre barnebarn en bedre verden. Det tente gnisten hos meg.

Tegn i tiden

Ulla og Elisabeth summerer opp mange tegn i tiden. De er innom tørkesommeren 2018, alt ekstremvær som gir skremmende utslag, branner som herjer naturen verden rundt, oversvømmelser, truede dyrearter og litt til.

- Eller tenk på vårt handlemønster. Vi tilbys sukkererter fra Peru, jordbær fra "langtvekkistan" hele året, roser fra Etiopia eller fiskepinner som har vært tur-retur Kina. De billige flyreisene er jo også vanvittig fristende for folk, sier Elisabeth.

- Selvsagt skal politikerne kritiseres for unnfalighet, men du verden hvor mye hver en av oss kan gjøre. Vi må være strutser med hodet i sanden, om vi ikke ser faresignalene. Hver enkelt må vurdere sine valg. Det er ingen tid å miste, legger Ulla til.

Aksjonistene håper å rekruttere medlemmer via Facebook-siden "Besteforeldrenes klimaaksjon Søndre Østfold".

- Eller så er det bare å kontakt direkte med oss, sier Elisabeth og Ulla.

Den viktige

Dialogforum Østfold arrangerte kjellerkveld i Domkirken med tema "Finnes det norske verdier?", med foredrag av professor Sturla Stålsett. På bildet ser vi ham sammen med medlemmer i Fredrikstad-gruppen: Bak fra venstre Tariq Alsagoff, Aziz Ahmedovic, Stålsett, Hans Petter Storemyr og Knut Erling Johansen. Foran: Marit Torp, Jorunn Askerød og Anne-Marthe Olaussen. Øvrige medlemmer i gruppen er Åslaug Sodal Gabestad, Edmond Gubetini, Feysal Bile Ali og Per Eriksen.

- Frykten blir borte når vi møtes ansikt til ansikt. Kjennskap gir vennskap.

Tekst og foto: Erling Omvik

Det sier Tariq Alsagoff og Jorunn Askerød, nøkkelpersoner i Dialogforum Østfold, når Menighetsbladet ber dem forklare grunnlaget for arbeidet. Jorunn har vært ansatt som daglig leder siden den formelle starten i 2015, mens Tariq tok over i full stilling i august i fjor.

Dialog i ungdomsskolen

Sammen står de nå i front for et viktig brobygger-arbeid i vårt nærmiljø. Jorunn er nå i deltidsstilling for å utvikle samarbeid mellom skoler, moskéer, kirker og menigheter.

I flere år har det vært dialogdager for ungdomsskoler i Sarpsborg. Elever og

lærere møter folk i kirker og moskéer.

Nå står Fredrikstad for tur, blant annet fordi Gjensidige-stiftelsen har gitt raus støtte.

Først ute var Gudeberg ungdomsskole i fjor høst. På programmet sto besøk i Al-hudamoskéen på Lisleby, Gamle Glemmen kirke og Håpets katedral på Isegran.

Utover i 2020 er det planlagt dialogdager med flere skoler i distriktet.

Startet i Sarpsborg

Det var i Sarpsborg at de første regelmessige samtalene mellom kristne og muslimer fant sted for åtte år siden.

Fra kirkens side deltok biskop Atle Sommerfeldt og Borg Bispedømme, Kirkens Bymisjon i Østfold, Sarpsborg kirkelige fellestråd og byens Metodistkirke. De møtte representanter fra bosniske, kurdiske, albanske og

religionsdialogen

Dialogforum tok initiativ til en bønnering rundt Masjid Darussalam-moskéen i Gunnar Nilsens gate 4, under motto "Trygg bønn", i september 2019.

Daglig leder Tariq Alsagoff og skolekontakt Jorunn Askerød.

somaliske muslimske samfunn i byen. Også den eldste moskéen i Sarpsborg, Muslim Cultural Center med enda flere etnisiteter deltok.

31 moskéer og menigheter

- I 2015 fant vi grunn til å etablere et fast forum. Fire år senere er 31 moskéer og menigheter medlemmer i vårt forum. Vi ser nå at entusiasmen også har fått et godt fotfeste i Fredrikstad, sier daglig leder Tariq, som også er styreleder for byens moské Masjid Darussalam (som kjøpte det tidligere Seiersten Misjonshus fra Misjonssambandet).

Gamle Glemmen, Glemmen og Domkirken er medlemmer i Dialogforum, sammen med menighetene i Kråkerøy, Borge, Torsnes og Østre Fredrikstad. Andre kirkesamfunn er Frikirken, Syvendagsadventistene og Petrikirken på Kjølberg.

Dialogen er basert på møter ansikt til ansikt. Derfor vektlegges sosiale aktiviteter, som leir for ungdom, turer, å lage mat i fellesskap, mangfoldigrupper, kvinnegrupper og åpne møter med politikere.

Dialogforum Østfold finansieres i første rekke av Kulturdepartementet og Borg bispedømmeråd. Midler ytes også av Sarpsborg og Fredrikstad kommuner og kirkelig fellesråd i Sarpsborg

"En alminnelig muslim"

Dialog-entusiasmen kom tydelig til syne under bispevisitasen på Kråkerøy nylig. Kråkerøy Mixed Y's Men Club og menigheten samarbeidet om et folkemøte i menighetscenteret. Marit Torp ledet et godt besøkt arrangement og fortalte om viktige erfaringer og kunnskap som hun og dialoggruppen i Fredrikstad har høstet så langt.

Kveldens hovedgjest Tariq Alsagoff ga interessante innblikk i hvordan han opplever å være muslim og innvandrer i vår by. "Møte med en alminnelig muslim" var overskriften for kvelden. Tariq ville snu på utfordringen og spurte "Hva er en alminnelig kristen?" Hans svar: - Det er akkurat like stor forskjell på muslimer som på kristne.

"Oss og dem"

Claudia Lenz, professor i samfunnsfag ved MF Teologisk Høyskole, ser tendenser i mange vestlige land til økende politisk og samfunnsmessig polarisering, en vekst i «oss og dem»-tenkning.

- Ofte blir majoritetens religion og tilhørighet til nasjonen koblet sammen. De som har en annen religion, blir nasjonens «andre», sier hun til Menighetsbladet.

Hun viser til at muslimfiendtlighet er den mest aggressive fordømmen mot en religionsgruppe og at 34,1 prosent av befolkningen viser utpregede dommer mot muslimer.

På dette grunnlag er Claudia Lenz overbevist om at religionsdialog mellom kristne og muslimer har en viktig funksjon for å hindre en spiral av «oss og dem»-tenkning.

Vil du vite mer?

Hjemmesiden heter dialogforumostfold.no. Facebook-siden finner du ved å søke Dialogforum Østfold.

Lars Ole Klavestad ser våre

Gamle Glemmen kirke er omgitt av gårdstun og bebyggelse fra slutten av 1800-tallet. I forkant et enormt eketre, med stammeomkrets på seks meter. Foto: Lars O. Klavestad

Lars Ole Klavestad har hatt god bruk av "kirkelinsa". Foto: Erling Omvik

- Det er fascinerende å tenke på at mennesker er blitt døpt i de samme døpefontene i nærmere tusen år.

Tekst: Erling Omvik

Det sier Lars Ole Klavestad. Han har gitt ut praktboken, "Kirken i landskapet", med undertittel "langs pilegrimsledene i Østfold, Follo og Romerike", i forbindelse med Borg bispedømmes 50 års-jubileum i 2019.

Visuell og utradisjonell

Mange års dokumentasjonsarbeid ligger bak de 590 sidene. Teksten er spekket med historiske detaljer. Ellers er det blitt en høyst visuell og utradisjonell kirkebok. Vi møter presten, kirketjeneren, kirkevergen, organisten, pilegrimen, gravferdskonsulenten, bonden på prestegården, arkeologen, konservatoren, klokkestøperen, stenhoggeren og han som stiller sin kones grav.

Dessuten: Landskapsarkitekt, billed-

kunstner og forfatter Klavestad viser en ny side av seg selv. Han er svært oppfinnsom med kamera. 700 bilder i boka speiler historie, landskap, bygninger og aktiviteter ved ulike årstider og i forskjellige vær.

Beviste fotovalg

- Ambisjonen med bildene er å gi boka en kunstnerisk touch. Jeg har hatt god bruk for "kirkelinsa" – en Sigma 150-600 millimeter. Den ble innkjøpt for å fotografere kirkene i nye posisjoner og på lang avstand, sier Lars Ole.

Med sterk zooming er det mulig å rydde i omgivelsene. Når skalaen og fokuset endres, forsvinner forstyrrende detaljer som skilt, søppeldunker og biler. Motivene av våre lokale kirker her på sidene er gode eksempler på Klavestads utradisjonelle motiv-valg.

Han har trålet kirkelandskapet på kryss og tvers med sitt Canon EOS 5D-kamera og ulike linser. Noen ganger er det gjort avtaler om intervjuer og fotografering.

- Andre ganger jeg latt spontaniteten ta føringen. Dermed har jeg også kommet tettere på det folk og aktiviteter. Noe er rett og slett planlagt flaks, smiler forfatteren.

Pilegrims-guide

Bokens røde tråd er pilegrimsleden fra Enningdalen til Eidsvoll. Unike kapitler over nær 400 sider gir leserne bred innsikt om landskap og om gudshus. En oversikt bak i boken gir leksikalsk informasjon over prostier og 138 kirker i landets mest folkerike bispedømme med 730 000 innbyggere.

kirker fra en ny vinkel

Byen har vokst, og kommuner er slått sammen. Derfor er det også kort avstand mellom de to sentrumskirkene Glemmen og Domkirken. Motivet er fotografert fra Bjørnefjellet ved Bjørndalen. Foto: Lars Ole Klavestad

Kirkene i Fredrikstad

Kirkene i Fredrikstad og middelalderkirken på Hvaler er viet bred oppmerksomhet.

Menighetsbladet utfordret Lars Ole Klavestad om det han liker best ved Domkirken, Gamle Glemmen og Glemmen kirke. Her er hans refleksjoner:

- Domkirken er monumental. Med sitt ruvende tårn på 72 meter er den med på å definere Fredrikstad som en skikkelig by. Teglstenkatedralen har en flott beliggenhet og har tilstrekkelig med rom omkring seg. Fredrikstadbrua og kirken er landemerker i byen. Av interiøret synes jeg særlig alterpartiet er imponerende. Kirken har også en rikt utsmykket inngangsdør.

- Gamle Glemmen kirke har flotte proporsjoner. Fredrikstads eldste bygning bærer på utrolig mye historie. Det gjenspeiles utvendig og innvendig. For meg er det sterkt å komme inn i en bygning fra 1100-tallet. Stenveggene er ikke parallelle. Jeg har mange ganger spurt meg om det er gjort med vilje.

Kirken er «lavmælt» og ligger i en rest av et historisk landskap der omgivelsene ellers har endret seg mye.

- Glemmen kirke er symbolet på at byen har vokst og kommuner er slått sammen. Kirkegården lager en grønn lunge midt i byen. Spannende at en av landets ruvende arkitektskikkelser, Arn-

stein Arneberg, har tegnet den. Her er et flott tårn, som trapper seg oppover i fire nivåer – på den litt ekstravagante måten som kjennetegner Arneberg. Et tønnehvelvet tak og modernistiske fresker på veggene bak og over alteret gir kirkerommet en egenart.

Domkirken og Fredrikstadbrua er landemerker i byen, her sett gjennom telelinse fra Bjølstadfjellet på Kråkerøy, 1. nyttårsdag for noen år siden. Foto: Lars Ole Klavestad

Menighetsbladet har besøkt Leie gravlund og

Her er det plass til over

Tekst og foto: Ola Jacob Amundsen

Leie gravlund:

- På gravplassen skal det være fred og ro – og god orden. Utfordringen er å finne gode løsninger mellom effektiv drift og den rolige atmosfæren som preger en kirkegård.

Det sier Sverre Meum, gravplassleder ved Leie gravlund. Han legger til at ansattes menneskekunnskap er svært viktig i møte med pårørende.

Leie er kommunens største gravlund. Den er på 1 000 mål, og her er det plass til 8 900 kistegraver og 1 400 urnegraver. Anlegget har fire ansatte, i tillegg til sesonghjelp.

Meum, som har bakgrunn som

De ansatte på Leie gravlund, fra venstre Oddvar Hansen, Turid Halvorsen, Mette Hansen og Sverre Meum.

møbelsnekker, jernstøper og tømmer, begynte i jobben i oktober i 2018. Lysten på å begynne på noe helt nytt avgjorde skiftet i karrieren.

Mennesker i sorg

- Vi får mange spørsmål fra pårørende og besøkende. Vi møter mennesker i sorg. Rolig framferd er viktig for

Vestre Fredrikstad gravlund

10 000 graver

å skape gode relasjoner, sier Meum.

Mens selve gravplassen er et offentlig anlegg, er hvert enkelt gravsted privat eiendom som har stor personlig betydning for mange.

- Vi må ha regler, så vi kan få utført for eksempel plen- og kantklipping og øvrig vedlikehold på en effektiv og tilfredsstillende måte.

Trær skaper ro

Selv med støysvake klippemaskiner er det lyd, og om sommeren er det klipping nær sagt hele tiden. Fordelelen er at det blir fint og stille etterpå! Klipping og annet arbeid sørger man imidlertid for at er langt unna uten-dørs seremonier.

- Ulike typer vegetasjon er nyttig der gravplassene trenger avskjerming. Hekker og busker kan dele opp gravplassene. Trær blir forbundet med stillhet. I tillegg gir trær lunhet.

Minnestener

Vi kommer inn på trender. Meum og hans kolleger merker økt interesse for minnestener i stedet for tradisjonelle gravplasser. Minneste-uten for Glemmen kirke har for eksempel ca. 60 navn, og er en urnelund. Stenen med beplantning og lysstativ, blir stelt av kirkegårdsarbeiderne.

Kirkegårdsarbeider Irene Dahlstrøm viser fram isbegonia – som er mest brukt på Vestre gravlund.

Kirkens grønne fingre

Tekst og foto: Ola Jacob Amundsen

Vestre Fredrikstad gravlund:

- Isbegonia er mest populær. Den er vakker med sin fylde og farge og står godt gjennom hele sommeren. På en god annenplass kommer new guinea.

Det sier Christoph Fürst, gravplassleder på Vestre Fredrikstad gravlund. Her har man blant annet ansvar for stell av omkring 450 graver, som er en omfattende jobb.

Vestre Fredrikstad gravlund er Fredrikstads nest største med sine 45 mål med plass til ca. 7 200 graver. Gravlund og kapellet ble innviet i 1877. Kapellet fikk påbygget klokketårn i 1990, og i 2007 ble det utført omfattende dreneringsarbeider. Gravlund er utvidet flere ganger.

Fortsetter på neste side

Leie gravlund i vinterskrud, med rim og frost på bakken. Foto. Erling Omvik

Gravplassleder Christoph Fürst på den motoriserte gressklipperen sammen med kirkegårdsarbeider Irene Dahlstrøm.

Mange arbeidsoppgaver på en gravlund

Fra forrige side

Christoph Fürst og kirkegårdsarbeider Irene Dahlstrøm utgjør bemanningen, som styrkes med fire-fem personer, gjernene skoleungdommer, i sommersesongen da naturen vokser på sitt mest intense.

- Vi har mer enn nok å gjøre, sier Fürst. Han er opprinnelig utdannet plate- og sveisearbeider og har vært leder på gravlundene fra 2012. Dahlstrøm er utdannet tannlegeassistent, men har vært sesongarbeider på Vestre i 17 år. For begge har ivrige grønne fingre styrt det endelige yrkesvalget.

Mange arbeidsoppgaver

Sommersesongen, fra tidlig vår og til oktober/november, er den mest aktive tiden. 45 mål gress klippes en gang i uken. Hekker og busker skal også av og til klippes. Det er trepleie og beplantning. Nyere graver etterfylles med jord.

- Vi må passe på å ikke kjøre gressklipper for nær gravkapellet eller selve gravstedet mens begravelsseremonier pågår, legger Fürst til.

Naturen kan by på utfordringer. Sommeren -18 var svært tørr, og i stedet for

hyppig gressklipping gikk vanningsanleggene for fullt. Om vinteren er det snømåking, beskjæring, tining av graver m.m.

- Vi har et aktivt samarbeid med graver, begravelssbyråer og selvfølgelig Fredrikstad kirkelige fellestråd, som administrerer gravlundene. Det fungerer bra, sier Fürst.

2 650 blomster plantes

Fredrikstad kirkelige fellestråd påtar seg stell av graver mot betaling. Stell omfatter klargjøring av bed om våren, utplantning, luking og vanning gjennom sommeren, samt opprydning og legging av granbar etter sesongen. I tillegg potte med lilje til påske, lyng om høsten og krans til jul.

- I dag benytter ca. 450 seg av tilbudet, og det gjelder særlig mange som bor utenbys. Mange er eldre personer. Blomster kjøpes på anbud, i samarbeid med kommunens parketat. Vi kjøper 2 650 blomster fra Gjennestad planteskole i Vestfold.

Sommerblomst med tradisjoner

Man kan velge mellom fem sorter. I fjor ble det plantet ca. 900 isbegonia, videre

300 vanlige pelagergonia, 450 begonia betulia, 40 fuksia, 260 knollbegonia og 600 new guinea, sier Dahlstrøm.

Isbegonia er en sommerblomst med lange tradisjoner. Den har opprett, kompakt vekst, blir ca 25 cm høy og dekker godt. Den er tøff og lettstelt, og disse gode egenskapene gjør at den blir brukt mye. Bladene er ganske små og blanke. Blomstene er noe mindre enn hos knollbegonia (begonia tuberhybrida), men til gjengjeld har den tett i tett med blomster i en luftig sky rundt bladene. Blomstene kan være enkle eller doble og finnes i flere farger, fra rent hvitt til rosa og over i rødt.

Egen maskingruppe

Maskinparken på Vestre Fredrikstad gravlund består av to raidere (motoriserte gressklippere), en hjullaster og flere småmaskiner.

- Raiderne er mye i bruk, og har gjerne en levetid på seks-syv år, og kostnadsutviklingen på vedlikeholdet må følges nøye de siste årene. Plutselig kommer man til et punkt for slitasje og reparasjoner er blitt så høye, at det lønner seg å kjøpe nytt.

“En dag av gangen”

Ved siden av generelle hilsningsord, er setningen ovenfor noe av det jeg kanskje oftest sier til mennesker som kjenner seg overveldet av uforutsigbar framtid.

Ordene og rådet er bibelsk og gammelt. Flere har tatt det i bruk, ikke minst kjenner vi det igjen fra salmen «Blott en dag, ett ögonblick i sänder» av Lina Sandell. Hun hadde mye bruk for dette bibelordet selv og skrev det til slutt ut i en sang som det ofte gripes til når livet er tynget ned.

I min ungdomstid var det redselen for atombomben, som var de mørke skyene i horisonten. Nå er det ikke skyene i horisonten, men skyene over oss vi snakker om, fordi de skaper engstelse for lokale og globale forhold, for nær og fjern framtid, samt mye annet som kan skape uro i kropp og sinn.

«Jeg orker ikke å begynne dagen med morgennyhetene» hører jeg unge mennesker si. Mennesker midt i livet sier også: «Slå av nyhetskanalen, jeg vil begynne dagen på min måte, gjerne med noe som inspirerer.» Vi trenger noe som kan styrke oss til å møte dagen.

Før dagens frokost med havregrøt, chiafrø og valnøtter har jeg erfaring med å «gå til side» for å gjøre et par ting:

Først møter jeg dagen med et treningsprogram som hjelper kroppen i gang. Etter modell av gammel kinesisk medisin har jeg på ei gummimatte hjemme en gjennomgang og oppmykning av kroppens større og mindre ledd. En god start, – det tar noen minutter.

Deretter «noen stille minutter» i et hjørne av huset for å samle bevissthet om at det er i Gud jeg lever, beveger meg og er til. Jeg gjør det ikke bare for rettledningens skyld overfor de utfordringer dagen byr på, men også for å ta inn perspektiv av trøst, håp og framtidstro midt i det livet som er mitt.

I stillheten lar jeg meg anspore gjennom lesninger fra Bibelen, se på kunstneres bilder av bibelske motiv, lese ulike korte tekster, poesi og bønn.

Det er god bibelsk tradisjon å løfte blikket og se seg om før dagen begynner, eller finne et annet tidspunkt å gjøre det på.

Noen går rett på dagen med kaffe, nyheter og jobb og er fornøyd med det. Jeg har også gjort det til tider, men har kjent på savn etter å åpne dagen under et overlys fra en annen kilde. Stillhetens morgenminutter gir retning for dagen, en dag av gangen.

Jon Albert Ihlebæk,
sokneprest i Domkirken

Sokneprestene Børre Aamodt Sneltorp (fra venstre), Maria Wassli Gjære og Kristin Winlund er klare for Drop-in-dåp i Glemmen kirke lørdag formiddag 21. mars. Foto: Brian Kristoffersen-Fait

- Velkommen til Drop-in-dåp

For tredje år på rad inviteres det til Drop-in-dåp i Fredrikstad. Det skjer lørdag 21. mars fra klokken 11 i Glemmen kirke.

Gamle Glemmen var først ute, og i fjor sto Domkirken for arrangementet.

- Erfaringene så langt har fortalt oss at dette er et tilbud vi bør holde på. Begge gangene har et tosifret antall blitt døpt - barn, ungdom og voksne, sier prest Børre Aamodt Sneltorp.

"Dåpen og nåden er gratis"

Det eneste som kreves er at den som døpes ikke er døpt tidligere.

- Vi er ikke der for å granske hjertes og nyre, men vi vil gjerne formidle hva dåp betyr. Det er en hellig handling, fortsetter presten.

Sneltorp tror at en utradisjonell feiring kan gjøre det lettere å nå inn til dåpens kjerne.

- Å delta i dåpen koster ikke noe. Akkurat som nåden er gratis, fastslår Børre Aamodt Sneltorp.

Forhåndspåmelding kan gå til sokneprest i Glemmen Børre Aamodt Sneltorp, telefon 90102486 eller e-post: boas@fredrikstad.kirken.no.

- Påmelding er bare dersom du selv ønsker det. Som navnet antyder, skal terskelen for å møte opp være lav. Det er bare å stille uanmeldt.

Det blir enkel bevertning i menighetssalen.

Domkirkens daglige leder elsker å være togpendler:

"Jeg er mest i ro når jeg er i bevegelse"

Daglig leder Emil Skartveit strives på tog. 56-åringen skulle gjerne hatt lengre pendlervei enn Halden-Fredrikstad.

Tekst og foto: Erling Omvik

I dette intervjuet svarer 56-åringen på 12 spørsmål fra Menighetsbladet.

- Hvorfor ville du bli daglig leder i Domkirken?

- Egentlig en sum av tilfeldigheter. Jeg søkte på stilling som daglig leder i Borge, Torsnes og Østre Fredrikstad menigheter. Der ble jeg innstilt som nummer to, men så ble jeg tilbudt et vikariat som leder i Domkirken, kombinert med ansvar for Hovland-festivalen. Det kjente jeg som en stor utfordring. I vår ble jeg tilbudt og takket ja til en fast stilling.

- Hvordan definerer du daglig leder-rollen?

- Som leder i Domkirken er jeg opp-tatt av å være synlig, kreativ og til stede, også i selve menighetslivet. Å bygge menighet er i høyeste grad et samspill mellom alle i fellesskapet. Jeg har administrativt ansvar for daglig drift og er menighetsrådets forlengede arm, der jeg skal følge opp vedtak i rådet. I stillingen inngår også personalansvar, bortsett fra prestene.

- Er det en fremtid for Hovland-festivalen?

- Jeg kan med sikkerhet si at det blir festival også i år. Kulturrådet har gitt til-sagn om 200 000 kroner i støtte. Det gir oss ro til videre planlegging for en ny bred festival. Samarbeidet med kom-

munen i mine to år her har vært svært bra. Mange ressurspersoner bidrar, og vi ser at festivalen også når mennesker som ellers ikke er med i våre sammenhenger.

- Hva skjedde like før festivalen i fjor?

- For meg ble det ganske dramatisk. Jeg ble rammet av akutt hjerteinfarkt i Kirkens Hus. Effektiv behandling gjorde at jeg kom meg gjennom dette uten mén, men jeg var sykemeldt under hele festivalen. Heldigvis var jeg ferdig med festivalmagasinet, og programmet var vel i havn. Fraværet åpnet for at andre entusiaster tok over festival-ledelse og presentasjoner på konsertene. Det siste ble en udelt positiv erfaring.

- Hva betyr Hovland for Fredrikstad og for norsk kulturliv?

- Vi har hatt en av landets aller mest anerkjente samtidskomponister blant oss. Hovland representerer en voldsom bredde. Han er så mye mer enn "Måne og Sol". Vi håper at festivalen er med å speile mangfoldet i Hovlands virke.

- Hva er styrkene og utfordringene i Domkirken?

- Vi er en liten menighet med et stort ansvar. Det er krevende å være både sognekirke og domkirke. Alle i bispedømmet hører til oss, fordi vi er førstekirken i Borg. Samtidig skal vi være menighetskirke for folk i nærområdet. Jeg opplever at vi har en svært dyktig stab som bidrar på mange plan. Her er det folk som virkelig vil noe. I høst ble det valgt et flott menighetsråd, som jeg gleder meg til å samarbeide med.

- Er kirken forberedt på den store tilflyttingen til sentrum?

- Togturen mellom Halden og Fredrikstad er i korteste laget, sier Emil Skartveit.

- Nyinnflyttede spør ikke etter sognegrensene. De vil gå i den kirken de trives best. Det er en utfordring for de to sentrums-kirkene Glemmen og Domkirken å finne sine roller i et mer folkerikt sentrum. Vi er jo også godt i gang med flere spennende samarbeidsprosjekter.

- **Hvordan opplever du å være togpendler?**

- Å sitte på toget er noe av det beste jeg gjør. Jeg er faktisk mest i ro når jeg er i bevegelse. Jeg slapper av, snakker med konduktørene og andre. Tro det eller ei, men jeg savner faktisk pendlerturene fra Halden til Oslo. Turen til Fredrikstad er i korteste laget. Jeg har skrevet mange tekster på tog mellom 06.30 og 07.30. Kreativiteten blomstrer når jeg er i togets rytme.

- **Hvor i Bibelen henter du helst inspirasjon til din kristne tro?**

- Gjennom lignelsene. Jesus har flere fortellinger, enkle og samtidig svært dype. Tenk bare på den bortkomne sønnen, eller som det nå heter: "Sønnen som kom hjem". Her møter vi en far som venter og venter, men som aldri gir opp. Øyeblikket der faren springer sin sønn i møte og omfavner ham er et klart høydepunkt for min del.

- **Hva er det beste du har skrevet?**

- Tja, det må være Frelsesarméens historie om arbeidet mot rus 1891-2011. Det var et bestillingsverk som jeg brukte ett år på å skrive. En stor bok som veide rundt tre kilo. Til og med anmeldt i VG, til terningkast 4.

Ellers synes jeg det er flott å skrive salmetekster. Det siste verset fra «Ennå på veier» er jeg veldig glad i:

Ennå på veier som fører oss frem

Ennå en stjerne som viser oss hjem

Underveis og vi søker vår lønn

Finne barnet og tilbe Guds sønn

- **Når gråt du sist?**

- Jeg er rett og slett en gråter. Tårene kommer lett og i ulike situasjoner. Som for eksempel når jeg ser tv-programmet "Sofias änglar". Hverdagsmenneskers ufattelige lidelser og hva de må tåle, berører meg sterkt.

- **Ingen tårer da Viking vant cupfinalen i desember?**

- Nei, da var det jublende og ellevill glede. Viking betyr enormt mye for oss siddiser.

FAKTA OM EMIL SKARTVEIT

Personlig: Født i Stavanger, 56 år, gift med Marit, fengselsprest. Fire barn, to barnebarn. Bosted Halden.

Utdannelse: Frelsesarmeens offisersskole (to år) Høgskolen i Stavanger (to årig samfunnsfag), BI (markedsøkonom).

Yrkesbakgrunn: Frelsesoffiser, journalist, forfatter og nå daglig leder i Domkirken.

Interesser: Lage tekster til musikk, ikke minst salmer.

Favorittland: Italia.

Drømmetur: Orientekspresen.

Favorittlag i fotball: Viking.

GUDSTJENESTER OG ANDRE ARRANGEMENTER

JANUAR

- 12. januar: 2. søndag i åpenbaringstiden**
Kl 11: Søndagsmesse v/ Knut Erling Johansen
- 19. januar: 3. søndag i åpenbaringstiden**
Kl 11: Søndagsmesse v/ Jon Albert Ihlebæk.
Missa Brevis av Knut Nystedt
- 26. januar: 4. søndag i åpenbaringstiden**
Kl 11: Søndagsmesse v/ Andreas Vassal

FEBRUAR

- 2. februar: 5. søndag i åpenbaringstiden**
Kl 11: Søndagsmesse v/ Knut Erling Johansen
- 9. februar: Sámannssøndag**
Kl 11: Søndagsmesse v/ Jon Albert Ihlebæk
- 16. februar: Kristi forklarelsesdag**
Kl 11: Søndagsmesse v/ Margaret Snilsberg
- 23. februar: Fastelavnssøndag**
Kl 11: Søndagsmesse v/Knut Erling Johansen

MARS

- 1. mars: 1. søndag i fastetiden**
Kl 11: Søndagsmesse v/ Andreas Vassal
- 8. mars: 2. søndag i fastetiden**
Kl 11: Søndagsmesse på kvinnetiden:
v/ Marianne Uri Øverland
- 15. mars: 3. søndag i fastetiden**
Kl 11: Søndagsmesse v/ Jon Albert Ihlebæk
Missa Brevis i F av Mozart
- 22. mars: Maria Budskapsdag**
Kl 11: Søndagsmesse v/ Margaret Snilsberg

- 29. mars: 4. søndag i fastetiden**
Kl 11: Søndagsmesse v/ Jon Albert Ihlebæk og
Ole Martin Andreassen. Metodistkirken deltar

APRIL

- 5. april: Palmesøndag**
Kl 11: Søndagsmesse v/ Knut Erling Johansen
- 9. april: Skjærtorsdag**
Kl 11: Høytidsmesse v/ Knut Erling Johansen
- 10. april: Langfredag**
Kl 11: Høytidsmesse v/ Jon Albert Ihlebæk
- 12. april: Påskedag**
Kl 11: Høytidsmesse v/ Jon Albert Ihlebæk
- 13. april: 2. påskedag**
Kl 11: Høytidsmesse v/ Andreas Vassal
- 13. april: 2. påskedag**
Kl 18: Gudstjeneste på Holmen eldresenter
v/ Andreas Vassal
- 19. april: 2. søndag i påsketiden**
Kl: 11: Søndagsmesse v/ Knut Erling Johansen
- 26. april: 3. søndag i påsketiden**
Kl 11: Søndagsmesse v/ Jon Albert Ihlebæk

MAI

- 3. mai: 4. søndag i påsketiden**
Kl 11: Søndagsmesse v/ Andreas Vassal
- 10. mai: 5. søndag i påsketiden**
Kl 11: Søndagsmesse v/ Margaret Snilsberg

- 17. mai: Søndag 17. mai**
Kl 10:30: Søndagsmesse v/ Jon Albert Ihlebæk
- 21. mai: Kristi Himmelfartsdag**
Kl 11: Høytidsmesse v/ Knut Erling Johansen
- 24. mai: Søndag før pinse**
Kl 11: Søndagsmesse med dagkonfirmanter
v/ Kristin Catrine Winlund
- 31. mai: Pinsedag**
Kl 11: Søndagsmesse v/ Jon Albert Ihlebæk

JUNI

- 1. juni: 2. pinsedag**
Kl 11: Høytidsmesse i Domkirkens kapellrom
1. etg v/ Knut Erling Johansen
- 1. juni: 2. pinsedag**
Kl 18: Gudstjeneste på Holmen Eldresenter
v/ Jon Albert Ihlebæk
- 7. juni: Treenighetssøndag**
Kl 11: Søndagsmesse v/ Andreas Vassal
- 14. juni: 2. søndag i treenighetstiden**
Kl 11: Søndagsmesse v/ Margaret Snilsberg
- 21. juni: 3. søndag i treenighetstiden**
Kl 11: Søndagsmesse v/ Knut Erling Johansen
- 28. juni: 4. søndag i treenighetstiden**
Kl. 11 Gudstjeneste i forbindelse med Glomma-
festivalen, Glommfestivalens bryggescene

Med forbehold om endringer.

KONSERTER

- Fredag 31. januar kl.11.30:**
«Endelig Freddan»Lunsjkoncert med Dan R. Dahl, orgel.
- Søndag 9. februar kl.19.00:**
Borg Vokalensemble.Tore Erik Mohn, dirigent.
Dan Rene Dahl, orgel.
- Fredag 28. februar kl.19.00:**
Konsert i samarbeid med «Ny Musikk Østfold»/
Vinterrissfestivalen.
- Søndag 1. mars kl.11.00:**
Gospelmesse. Koret «Joyful» med musikere.
Dirigent Leif Bråten.
- Søndag 15. mars kl. 11.00:**
Gudstjeneste med MesseMusikk. Missa brevis i
F av Mozart.

- Søndag 22. mars kl. 19.00:**
«Magnificat» av Kim Andre Arnesen. Moss
Vocalis, Senza Rigore + musikere. Dirigent
Andreas Steinsholt.

- Onsdag 8.april kl 19.00:**
Pasjonskoncert med orgelmusikk ved Kåre
Nordstoga.

- Fredag 10. april kl 11.00:**
Langfredagsgudstjeneste. Markuspasjonen av
Henrik Ødegaard. Sammensatt kor. Dirigent,
Tore Erik Mohn.

- Lørdag 18.april kl 18.00: (Merk tiden)**
Bjergsted Messingensemble.

- Søndag 19. april kl 18.00:**
(OBS i Østre Fredrikstad kirke) Borg domkor
og Borg Vokal: Faure: Requiem, Beethoven
Elegischer Gesang m.m. Avslutningskoncert på
Mozartfestivalen.

- Lørdag 6. juni kl.14.00: (Merk tiden)**
Lunsjkoncert. Kormusikk. «Cantabile» og «LI-
TO-kören» fra Varberg.

- Onsdag 10. juni kl.19.00:**
Sommerkveid. Oslo Kammerkor.

- Lørdag 13.juni kl.13.00:**
Lunsjkoncert. Studenter fra Musikkhøyskolen i
Gøteborg.

- Onsdag 17. juni kl.19.00:**
Sommerkveid. Senza Rigore og Fredrikstad
Mandssangerforening med flere.

- Onsdag 24. juni kl 19.00:**
Sommerkveid. (Utøvere annonseres senere)

SLEKTERS GANG

DØPTE

09.06.2019 Ella Ringsell Olafsrud
23.06.2019 Matilde-Kornelia Skallist Hjelteig
23.06.2019 Mathilde Aker Winther
07.07.2019 Linnea Philipa Menia Dahlberg
18.08.2019 Maja Christine Aarum-Grimstad
18.08.2019 Leo Mathias Fredheim
18.08.2019 Evelina Gnolden Bjerke
08.09.2019 Matheo Bakke
08.09.2019 Amelie Gamst Ihlebæk
22.09.2019 Nelia Othilie Høgfeldt Bergh
13.10.2019 Ludvik Dyrseth Hanssen
03.11.2019 Gabriel Xande Antonsen-Sundell
24.11.2019 Mathilde Wallin Stensrød
24.11.2019 Maja Jonsson Langdalen

VIEDE

22.06.2019 Thorbjørn Bjørklund og
Migena Papingji Bjørklund
23.06.2019 Kristian Dexter Hjelteig og
Anne-Belinda Skallist Hjelteig
12.07.2019 Linea Rumie-Kaam og
Christofer Adrian Rumie-Kaam
10.08.2019 Najda Weis-Fogh og
Troels Weis-Fogh
14.08.2019 Hege Olsen Aas og
Bjørnar Martin Riis Aas
28.09.2019 Ingvild Brandsdal Haddal
og Fredrik Skailand Haddal
23.11.2019 Wilde Opperud og
Lars Øyvind Nilsen

DØDE

06.06.2019 Elen Elisabeth Andresen
22.06.2019 Arne Roger Jacobsen
22.06.2019 Heidi Nilsen
06.07.2019 Leif Arild Jonny Enersen
07.07.2019 Petter-Ludvig Heidenstrøm
09.07.2019 Jan Ivar Jenssen
15.07.2019 Jan Roger Josefsen
29.07.2019 Irene Skar
02.08.2019 Jan Henrik Bustgård
05.08.2019 Odd Kristoffer Megaard
14.08.2019 Bodil Aud Ekseth
17.08.2019 Else Gjemdal
03.09.2019 Anita Nilsen
07.09.2019 Evy Margary Larsen
27.09.2019 Anne Grethe Gilberg
28.09.2019 Aase Marit Dahle
02.10.2019 Rolf Helge Langvik
02.10.2019 Johannes August Johansen
04.10.2019 Kjerstin Nordgarden
20.10.2019 Per Olav Johansen
23.10.2019 Bjørg Lisbeth Corneliussen
31.10.2019 Inge Ragnar Zachariassen
07.11.2019 Solfrid Larssen
09.11.2019 Egil Richard Nilsen
10.11.2019 Tore Dag Eriksen
14.11.2019 Asta Johanne Larsen
17.11.2019 Hilde Kristine Evensen
20.11.2019 Astrid Julie Fjærå
05.12.2019 Olav Skundberg
09.12.2019 Vera Margareth Kjølborg

Viktig rens av takrenner på domkirke-bygningen

Advent var hektisk både inne og utvendig i Domkirken. Midt i desember var det kraner på plass for årlig rens av takrenner og nedløp fra taket. Kirketjener Inger Johanne Østby forteller om enorme mengder med løv, grener, frø, kastanjedryss og døde fugler som tetter takrennene. Man kobler på vannet fra kirken og spylor med brannslanger for å løsne alt som samler seg i takrennene. *Foto: Inger Johanne Østby.*

I Jobb Fredrikstad

Mobil:
45 97 44 39

E-post:
i-jobb-fredrikstad@bymisjon.no

Besøksadresse:
Losjeveien 2
1604 Fredrikstad

kirkensbymisjon.no

Har du behov for hjelp - og vil støtte Kirkens Bymisjon i Fredrikstad?

Vi tilbyr følgende tjenester:

- Rydding og bortkjøring fra hus, leilighet, garasje, lager eller byggeplass
- Hagearbeid - gressklipping - lusing - klipping av hekk/busker og trær
- Trenger du hjelp til gravstell - vår/sommer/høst og vinter
- Bortkjøring av hageavfall og annet avfall
- Frakt/kjøring av varer/materialer til eller fra hus og hytte
- Flytteoppdrag
- Rengjøring/vask av hus og leilighet
- Annet forefallende arbeid
- Snømåking

Vær vennlig å ta kontakt med oss på e-post: i-jobb-fredrikstad@bymisjon.no eller mobil: 45 97 44 39 | sentralbord nr. 69 61 01 19

TUNE BYGGSERVICE

Kontakt oss for et utformelt pristilbud!

Tlf: 908 53 907

www.tune-byggservice.no - fagkunnskap gir trygghet

påbygg
kjøkken
nybygg
takomlegging
bad og våtrom
restaurering

Bernd O. Steen

RÅBEKKEN

Dikeveien 1 – Telefon 69 36 39 00

Gravstener

skulpturer og andre produkter i sten

Lokalprodusert, gjerne hugget etter

deres ønske

Besøk vår innendørs utstilling eller

ring oss, så sender vi katalog.

Hjemmeside: www.johansenmonument.no

JM JOHANSEN
MONUMENTHUGGERI AS

Skjebergv. 206, 1743 Klavestadhaugen. Tlf. 69 16 36 33

Hans Kjøstelsen Farvehandel a.s

Maling - Tapet - Gulvbelegg - Tepper

Telefon 69 36 74 50

Bestill nå for sikker levering!

Du får den i Liers Husflid. Du kan bestille Østfoldbunaden hos oss eller sy den selv.

Vi leverer brodérsett omgående.

Bunadssølv og sølvbelte får du også.

Østfoldbunaden «Løken» er populær blant konfirmanter og til barn.

Liers Husflid *Hvit Løkenbunad*

Nygaardsgt. 49-51, 1607 Fredrikstad • Telefon 69 31 67 06 - 69 31 63 39
www.lokenbunaden.no • e-post: post@liershusflid.no

Sørum Elektro as

Autorisert El.entreprenør

Pb 123, 1650 SELLEBAKK – Besøksadresse: Strykerveien 10, Torp
Tlf. 69 36 00 70 – Fax 69 34 76 70 – Mobil 907 94 141 – www.sorumelektro.no

MURMESTER

PAUL OPSAHL AS

Skovly 7, 1628 Engalsvik

Mobil 928 23 701

sveopsah@online.no

FONUS

BEGRAVELSESBYRÅ
GRAVSTENER

Fredrikstad – Moss – Råde – Rygge – Sarpsborg

Telefon 03024 – fonus.no

INSTALLATØREN GRUPPEN®

www.installatoren.as - tlf. 4000 21 22

Johnsen; libris

Tlf. 69 31 35 73
Mail: johnsen@libris.no

Råbekksvingen 2, 1617 Fredrikstad
Tlf. 40 00 23 09

TANNLEGE BJØRN ARNTZEN

TIMEBESTILLING

Tlf. 69 31 34 74

Mobil 915 48 849

Brønneløkkeveien 2, 1604 Fredrikstad

NMTF

Phønix Selskapslokaler

Sentralt ved Biblioteket i Fredrikstad.
Se phønix.no eller ring 69 31 20 22

Telefonnummer og adresser til oss i Domkirken menighet

KIRKETORGET - felles telefonr. 69 95 98 00

Her kan du melde dåp, vigsel og begravelse. Du får svar på henvendelser, uansett menighet, og settes videre til «rette vedkommende».

Kirketorget er åpent mandag-fredag fra kl. 9 til 15.

DOMKIRKENS MENIGHETSKONTOR

Besøksadresse Nygaardsgaten 28, 3. etasje.

Postadresse Postboks 1405, 1602 Fredrikstad

E-post: domkirken-menig@fredrikstad.kirken.no

Daglig leder
Emil Skartveit
948 05 595

Domprost Knut
Erling Johansen
906 76 646

Sokneprest
Jon Albert Ihlebæk
986 52 971

Sokneprest
Andreas Vassal
69 95 98 13

Domkantor
Dan René Dahl
996 92 800

Domkantor
Tore Erik Mohn
900 96 618

Kirketjener Inger
Johanne Østby
971 56 098

Soknediakon Ann
Christin Arneberg
Nicolaysen
414 76 823

Trosopplærer
Liv Skovdahl
950 16 007

Vestre Fredrikstad Gravlund:

Gravlundsbetjent Christoph Fürst – 908 16 925

Telefon til kontoret i domkirkebygningen: 69 31 55 91

Menighetsrådets leder Marit Kjøge Jansson – 900 20 281

Denne utgaven er laget i samarbeid med Glemmen menighet.

Redaksjonskomité for denne utgaven:

Erling Omvik (redaktør), Alice Berg, Olaug Storaas,
Emil Skartveit og Gisle Movik Nygren (grafiker).

Bladet er produsert hos Cal Trykk.

FØLG OPPDATERINGER OM DOMKIRKEN I SOSIALE MEDIER

Hjemmesider: kirken.no/fredrikstad-domkirke + kirkemusikkfredrikstad.no

Facebook-sider: fredrikstad domkirke + kirkemusikk fredrikstad

E-post: domkirken-menig@fredrikstad.kirken.no

Ønsker du å gi en gave til Menighetsbladet? Domkirkens konto: 1503 73 90795

Mye lys og mye varme – med god lyssetting - i Domkirken i adventstiden. I midten Sølvguttene sammen med vårt jentekor (i fjerde rekke) under årets konsert 7. desember. Domkirken jentekor er eller klar for lunsjkonsert i Göteborg Domyrka lørdag 28. Mars.

Over 3 700 på julekonsertene

Kirkekonsserter i adventstiden har appell. Domkirken samlet drøyt 3 700 tilhørere i løpet av desember.

Tekst: Emil Skartveit

Foto: Erling Omvik

Ikke mindre enn 13 konserter og andre arrangementer ble gjennomført i desember. Fire ble arrangert av menigheten selv, tre var ved andre lokale arrangører og seks med eksterne sangere og musikere.

Menighetens egne konserter var ved Domkirkens jentekor, «Endelig fre-Dan» ved domkantor Dan René Dahl, Borg domkor og «Ni lesninger».

Fortettet og nær atmosfære

«Ni lesninger», hvor fire av menighetens kor deltok, var aller best besøkt. Benkeradene fyltes med hele 650 til stede.

Det er flott å se hvordan oppslutningen om «Ni lesninger» har utviklet seg de siste årene, med en jevn stigning i fremmøte. Kanskje handler det om en kombinasjon av kvalitet, ekthet og julens egentlig budskap: Guds komme til jord fremført i sang og bibellesning

med en fortettet og nær atmosfære.

«Endelig freDan» er en artig nykommer i konsertlandskapet på fredag formiddager. Til desember-konserten var de fremste kirkebenkene vendt mot orgelet, det var satt opp småbord i midtgangen og det ble servert småkaker og kaffe. Domkirken satser på flere slike konserter i løpet av våren.

De lokale konsertene ble arran-

Ikke alle oppgavene synes like godt. Kirketjenervikar Herman Melbye og kirketjener Inger Johanne Østby tar jobben med å bære paukene tilbake til galleriet etter konsert 15. desember.

gert av AmaSing (som består av fire korgupper), Trosvik veterankorps og musikklinja ved Greåker vgs. Her var det korgruppene i AmaSing under ledelse av Anette Marie Augdahl som trakk flest, med 435 tilhørere.

Landskjente artister

Domkirken var igjen en attraktiv arena for julekonserter med en rekke landskjente og folkekjære artister. Anita Skorgan og Rein Alexander, Pust vokalensemble, Ole Edvard Antonsen med venner, «Stille natt» med Rune Larsen, Maria Haukaas Mittet, Ingrid Berg Mehus, Tor Endresen og Lisa Børud, Helene Bøksle og endelig Sølvguttene, la alle turen innom på sine lengre eller kortere juleturneer.

Jentekoret sang med Sølvguttene

Her var det ikke overraskende «Stille Natt» og Sølvguttene som trakk flest med 436 og 465 tilstede. «Stille Natt» høstet nok en gang bifall, og Sølvguttenes sørget for en magisk kveld, der også Domkirkens jentekor deltok. Både med en egen avdeling og sammen med det velrenommerte koret.